

Sygn. akt I ACa 270/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Zbigniew Grzywaczewski (spr.)
Sędzia:	SA Ewa Lauber-Drzazga
Sędzia:	SA Ewa Popek
Protokolant	Diana Goluch

po rozpoznaniu w dniu 15 października 2014 r. w Lublinie na rozprawie

sprawy z powództwa P. K.

przeciwko Gminie Miasta P.

o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 26 września 2013 r. sygn. akt I C 1394/11

I. prostuje niedokładność w oznaczeniu sentencji zaskarżonego wyroku strony pozwanej w ten sposób, że jest nią Gmina Miasta P.;

II. oddala apelację.

I ACa 270/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26.09.2013 r., Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił powództwo powoda P. K. o ochronę dóbr osobistych i zadośćuczynienie.

W uzasadnieniu Sąd I instancji podał, że zarządzeniem nr (...) z 10 czerwca 2010 r. Burmistrz miasta P. na podstawie art. 13 ust.4 i art. 14 ust. 1 pkt 3 Ustawy z 17 lipca 2009 r. o powszechnym spisie rolnym w 2010 r. utworzył Gminne Biuro Spisowe do realizacji zadań wynikających z art. 15 ust. 1 tej Ustawy. Do pracy w tym Biurze oddelegował: A. G. jako Zastępcę Gminnego Komisarza Spisowego, D. M. jako lidera gminnego oraz D. Z. jako członka Biura.

Pismem z 27 maja 2010 r. Dyrektor Urzędu Statystycznego

w W. jako zastępca Wojewódzkiego Komisarza Spisowego poinformował Burmistrza miasta P., że nabór kandydatów na rachmistrzów spisowych powinien zostać przeprowadzony przez gminne biuro spisowe w okresie od 1 do 16 czerwca

2010 r. oraz że liczba rachmistrzów spisowych gwarantująca sprawne i terminowe dokonanie spisu wynosi w Gminie (...) osoby. Dyrektor poinformował także o wymaganiach stawianych kandydatom na rachmistrzów spisowych, w tym związanych ze znajomością obsługi komputera, tematyki rolnej oraz umiejętnością korzystania z map cyfrowych.

Pismem z 15 czerwca 2010 r., złożonym 16 czerwca 2010 r., D. K. zgłosił do Gminnego Biura Spisowego w P. swoją kandydaturę na rachmistrza spisowego w Powszechnym Spisie Rolnym w 2010 r. W piśmie tym wskazał, że posiada rozszerzoną wiedzę na temat rolnictwa oraz wiedzę z zakresu geodezji i kartografii oraz map cyfrowych, gdyż ma wykształcenie geodezyjne; wskazał także, iż korzysta z pełni praw publicznych i nie był karany sędownie.

Pismem z 16 czerwca 2010 r., złożonym tego samego dnia, E. T. zgłosiła swoją kandydaturę na rachmistrza spisowego. W piśmie podała, iż spełnia wszystkie wymagania, gdyż posiada średnie wykształcenie i podstawową wiedzę z zakresu rolnictwa, biegle posługuje się programami komputerowymi oraz nabyła umiejętności korzystania z map cyfrowych; wskazała także, iż nie jest osobą karaną i korzysta z pełni praw publicznych.

Pismem datowanym 25 czerwca 2010 r., złożonym 15 czerwca 2010 r., P. K. wniósł o zatrudnienie go jako rachmistrza spisowego; do pisma tego dołączył pismo z 15 czerwca 2010 r. zawierające oświadczenie, że nie był karany za przestępstwo umyślne lub nieumyślne. W dacie złożenia swojego wniosku powód był aplikantem adwokackim.

17 czerwca 2007r. powód uzyskał telefonicznie informację od Zastępcy Gminnego Biura Spisowego A. G., że nie został wybrany na kandydata na rachmistrza spisowego w Powszechnym Spisie Rolnym w 2010r.

16 czerwca 2010r. została sporządzona przez Gminne Biuro Spisowe lista kandydatów na rachmistrzów spisowych. Na liście tej znaleźli się D. K. i E. T..

W okresie prowadzonego naboru na rachmistrzów spisowych D. K. pracował na czas określony w Urzędzie Miejskim w P.

w wydziale nieruchomości na stanowisku pracownika administracji a wcześniej odbywał starz w Starostwie Powiatowym w P. w Wydziale Geodezji, Kartografii i Katastru Nieruchomości. W tym czasie posiadał wykształcenie z zakresu geodezji. E. T. pracowała w tym okresie firmie geodezyjnej na stanowisku asystenta geodety. D. K. wkrótce zrezygnował z przyczyn osobistych z kandydowania na rachmistrza przed rozpoczęciem szkolenia; wtedy na jego miejsce została zakwalifikowana A. K., która w 2002r. ukończyła technikum geodezyjne w W., w latach 2002-2006 pracowała w firmie geodezyjnej w P., a w czerwcu 2010r. była po drugim roku studiów na kierunku geodezja i kartografia.

Powód P. K. w 2010r. zamieszkiwał w mieście P. i od 12 lipca 2006r. posiadał tytuł zawodowy magistra prawa. Nie miał umiejętności posługiwania się mapami cyfrowymi ani też wiedzy i doświadczenia w zakresie geodezji i kartografii. W kadencji 2002-2006 powód pełnił funkcje radnego Rady Miasta P. i w związku z tą działalnością był w konflikcie z Burmistrzem miasta P. M. J..

Z art.23 kodeksu cywilnego wynika, że dobra osobiste człowieka pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Przepis art. 24 k.c. przewiduje, że ten czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem może żądać zaniechania tego działania chyba, że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności żeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie cywilnym może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny (art. 448 kc).

W maju 2010 r. Prezes Głównego Urzędu Statystycznego - Generalny Komisarz Spisowy zatwierdził Instrukcję organizacyjną w sprawie sposobu przeprowadzenia Powszechnego Spisu Rolnego 2010. W par. 29 ust. 1 Instrukcja stwierdzała, że zgodnie z zapisami ustawy o powszechnym spisie rolnym w 2010 r. nabór kandydatów na rachmistrzów

spisowych należy do zadań gminy. Przepis par. 29 ust. 1 Instrukcji określał, że rachmistrem spisowym może zostać osoba pełnoletnia, posiadająca co najmniej średnie wykształcenie oraz godna zaufania. Przepis par. 30 ust. 1 Instrukcji przewidywał, iż wskazane jest aby kandydat na rachmistrza spisowego był studentem uczelni rolniczych, geodezyjnych lub ekonomicznych; ustęp drugi tego paragrafu określał, iż pożądane jest aby kandydaci byli obeznani z funkcjonowaniem systemu GPS oraz umieli praktycznie wykorzystywać mapy cyfrowe.

Powód swoje żądania opiera na twierdzeniu, iż poprzez działania pozwanego polegające na bezprawnym nie zakwalifikowaniu go na kandydata na rachmistrza spisowego, został on pozbawiony możliwości udziału w szkoleniu takich kandydatów i w konsekwencji powierzenia mu czynności rachmistrza spisowego. Zdaniem powoda działanie pozwanego naruszyło jego dobra osobiste w postaci „czci i godności osobistej”.

Strona pozwana wnosząc o oddalenie powództwa wskazała, że jej działania nie były bezprawne, gdyż zostały dokonane w ramach kompetencji przyznanych jej prawem i zgodnie z przepisami dotyczącymi naboru na kandydatów na rachmistrzów spisowych.

Z opisanego powyżej i bezspornego między stronami stanu faktycznego, ustalonego na podstawie wskazanego wcześniej materiału dowodowego, wynika, że pozwany dokonując naboru na kandydatów na rachmistrzów spisowych na Powszechny Spis Rolny w 2010r. wybrał dwóch kandydatów: E. T. i D. K. (w wyniku jego rezygnacji zastąpiła go A. K.). Dla obsługi spisu było przewidziane dla Gminy P. dwóch rachmistrzów spisowych. Z dokumentacji dotyczącej naboru na kandydatów na rachmistrzów spisowych oraz zeznań świadków: A. G., D. M., E. T., D. K. i A. K. wynika, że osoby wybrane przez pozwanego dysponowały kompetencjami preferowanymi dla kandydatów na rachmistrzów spisowych. Kompetencje te były zgodne z Ustawą z 17 lipca 2009r. o powszechnym spisie rolnym 2010r. oraz z wydaną na jej podstawie Instrukcją organizacyjną w sprawie sposobu przeprowadzenia powszechnego spisu rolnego w 2010r. Wybrane przez pozwanego osoby oprócz kwalifikacji ogólnych posiadali także kwalifikacje szczególne związane z umiejętnością obsługi systemu GPS i praktycznego wykorzystania map cyfrowych, wynikające z ich wykształcenia i wykonywanej pracy. Bezsporne w sprawie jest także to, iż powód takich kwalifikacji szczególnych nie posiadał w dacie zgłoszenia swojej kandydatury na rachmistrza spisowego.

Wobec powyższego należy uznać, że działanie pozwanego związane z naborem kandydatów na rachmistrzów spisowych była zgodne z prawem i nie dyskryminowało powoda w dostępie do kandydowania na rachmistrza spisowego. Z tego względu roszczenie powoda jako bezzasadne należało oddalić.

Z uwagi na takie rozstrzygnięcie sprawy Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 360 zł z tytułu poniesionych przez niego kosztów procesu w postaci kosztów zastępstwa procesowego. Orzeczenie w tym zakresie Sąd oparł na podstawie art. 98 par. 1 i 3 k.p.c. oraz par. 2 ust. 1 i 2 i par. 11 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W złożonej apelacji powód zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

- 1) wysnucie błędnych wniosków przez Sąd z faktu rezygnacji przez kandydata na rachmistrza spisowego D. K. i możliwości zastąpienia go osobą A. K., która zgłosiła się po terminie naboru („16.06.2008 r.”);
- 2) naruszenie art. 6 i 7 kpc oraz art. 429 kc polegające na przyjęciu Instrukcji organizacyjnej wydanego przez Prezesa GUS jako obowiązujące prawo mimo, że w ustawie z dnia 17.07.2009 r. o powszechnym spisie rolnym w 2010 r. nie ma przepisu upoważniającego możliwość wydania takiej Instrukcji;
- 3) naruszenie art. 233 § 1 kpc poprzez pominięcie dowodu – pisma pozwanego z dnia 24.06.2010 r., że wszyscy kandydaci spełniali wszystkie warunki formalne;

- 4) pominięcie faktu szkolenia i egzaminu kandydatów;
- 5) naruszenie art. 15 ust. 1 pkt 2 litera „d” i art. 16 ust. 1 w/w ustawy z dnia 17.07.2009 r. polegające na selekcji kandydatów na rachmistrza spisowego zamiast dokonanie naboru;
- 6) naruszenie art. 23, 24 i 448 kc polegające na nieuwzględnienie nierównego traktowania powoda z pozostałymi kandydatami w dostępie do pracy;
- 7) naruszenie art. 8 ust. 2 i 32 ust. 2 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 i art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności po nowelizacji przez „Protokół nr 11” polegające na wydaniu orzeczenia o braku podstaw do stwierdzenia dyskryminacji powoda;
- 8) „prawdopodobne naruszenie art. 48 § i pkt nieznany kc, albo art. 49, w konsekwencji art. 379 pkt 4 kpc poprzez brak ewentualnego wyłączenia się od procedowania w tej sprawie SO Kazimierza Mazura mimo, że stroną pozwaną reprezentował vice-burmistrz S. M.”.

Wniósł o jego zmianę poprzez uwzględnienie powództwa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja podlega oddaleniu, gdyż pomimo częściowo błędnego uzasadnienia, zaskarżony wyrok w ostatecznym wyniku odpowiada prawu.

Poza słusznym, ale nieskutecznym zarzutem apelacji, że pozwana dopuściła się naruszenia art. 15 ust. 1 pkt 2 litera „d” ustawy z dnia 17.07.2009 r. o powszechnym spisie rolnym w 2010 r. (o czym niżej), wszystkie pozostałe zarzuty apelacji są bezpodstawne i nie mogą prowadzić do podważenia zaskarżonego wyroku.

Z tym zastrzeżeniem Sąd Apelacyjny podziela ustalenia i wnioski Sądu I instancji o braku podstaw do uwzględnienia powództwa powoda.

Zaczynając od najdalej idącego zarzutu apelacji „ewentualnej” nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 kpc, gdyż „prawdopodobnie” doszło do naruszenia „art. 48 albo 49 kpc” należy stwierdzić, że jest on bezpodstawny.

Na żądanie Sądu Apelacyjnego Sędzia orzekający w I instancji złożył wyjaśnienie w którym stwierdził, że nie pozostaje ze S. M. w jakichkolwiek stosunkach prawnych i nie istnieją okoliczności tego rodzaju, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności, gdyż jest to zwykła zbieżność nazwisk (k. 248).

Autorytet moralny sędziego przemawia za wiarygodnością złożonego wyjaśnienia (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25.08.1971 r.,

I CZ 121/71, OSNC 1972, poz. 55), a skoro zarzut powoda oparty był wyłącznie na zbieżności nazwisk to okazał się bezpodstawny.

Jeśli chodzi o meritum sprawy to apelacja słusznie zarzuca pominięcie przez Sąd I instancji faktu naruszenia przez pozwaną art. 15 ust. 1 pkt 2 litera „d” ustawy z dnia 17.07.2009 r. o powszechnym spisie rolnym w 2010 r. (Dz. U. Nr 126, poz. 1040; zwaną dalej ustawą), gdyż zgodnie z tym przepisem do jej zadania należało dokonanie naboru kandydatów na rachmistrzów spisowych, a nie ich wyboru, ale naruszenie tego przepisu (jak i w ogóle sam fakt naruszenia przepisu prawa) nie przesądza o tym, że doszło do dyskryminacji powoda. Tym bardziej do naruszenia jego dóbr osobistych i to w takim stopniu, które wymaga zastosowania sankcji z art. 24 i 448 kc.

Zgodnie z art. 14 ust. 5 tej ustawy prace gminnego biura spisowego nadzoruje właściwy miejscowo dyrektor urzędu statystycznego i powód nie kwestionuje zeznań świadka – gminnego lidera spisowego D. M., że wszystkie decyzje konsultowała ona z dyrektorem urzędu statystycznego, który jednoznacznie wskazywał, iż na szkolenie mogą być

zgłoszone tylko dwie osoby, gdyż tytuł rachmistrzów ma być w pozwanej Gminie i wskazane byłoby aby osoby te posiadały też umiejętność obsługi systemu GPS i praktycznego wykorzystania map cyfrowych oraz znajomość w zakresie rolnictwa i geodezji i kartografii (zeznanie świadka D. M., k. 142v i 160v).

Te konsultacje – w ramach w/w nadzoru – były dla D. m.wiążące, gdyż zgodnie z art. 16 ust. 1 tej ustawy to dyrektor urzędu statystycznego powołuje rachmistrzów, a zatem to tylko do niego należało „ostatnie” zdanie kto zostanie rachmistrzem.

Oznacza to że traci na znaczeniu podnoszona przez skarżącego okoliczność, iż Prezes Głównego Urzędu Statystycznego – Generalny Rachmistrz Spisowy zatwierdził Instrukcję organizacyjną w sprawie sposobu przeprowadzenia Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. (wskazującą na zalecane dodatkowe kwalifikacje szczególne kandydatów na rachmistrza), a ustawa nie zawierała takiego upoważnienia.

Tym niemniej można przyjąć, że wskazane wyżej szczególne (dodatkowe) kwalifikacje mieszczą się w pojęciu osób „godnych zaufania” o jakim mowa w art. 16 ust. 1 in fine tej ustawy, gdyż celem ustawy było przeprowadzenie spisu rolnego.

Skarżący pomija, że ustawa ta nie reguluje też terminów w jakich gminy miały dokonać naboru kandydatów na rachmistrzów spisowych i dlatego ustalony termin 1-16 czerwca 2010 r. nie był terminem ustawowym lecz tylko instrukcyjnym. Możliwe więc było zgłoszenie się A. K. po tym terminie i dyrektor urzędu statystycznego to zaakceptował (w/w zeznania świadka D. M.).

Z tego względu chybiony i nieskuteczny jest pierwszy, drugi, trzeci i czwarty zarzut apelacji.

Bezpodstawny jest zarzut apelacji naruszenia przez Sąd I instancji art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności po nowelizacji przez „Protokół nr 11” (zapewne chodzi o art. 1 Protokołu nr 12) oraz art. 32 ust. 2 Konstytucji R.P., a powołanie art. 6 ust. 1 tej Konwencji polega na nieporozumieniu, gdyż nie dotyczy on przedmiotu sprawy.

Zarówno bowiem w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka na gruncie art. 14 w/w Konwencji (z uwzględnieniem art. 1 Protokołu nr 12) jak i w orzecznictwie Sądu Najwyższego na gruncie art. 32 ust. 2 Konstytucji RP, jednolicie przyjmuje się, że nie zawsze odmienne potraktowanie stanowi o braku równości i dyskryminacji. Ocena owego zróżnicowania sytuacji podmiotów zawsze wynika z ustalenia, czy zróżnicowaniu temu można przypisać uzasadniony charakter. Zróżnicowanie jest uzasadnione, jeśli pozostaje w bezpośrednim związku z celem przepisów, waga interesu, dla którego zróżnicowanie jest wprowadzone pozostaje w proporcji do interesów naruszanych, zróżnicowanie nie uwłacza w sposób zasadniczy innym wartościom (por. np. wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 15.03.2012 r., 25951/07, LEX nr 1130706, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.05.2010 r., IPK 201/09, LEX nr 589948 i uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5.06.2013r., III ZS 6/13, LEX nr 1441323).

Przenosząc to na grunt sprawy niniejszej należy stwierdzić, że zróżnicowaniu sytuacji kandydatów na rachmistrzów spisowych w pozwanej Gminie można przypisać uzasadniony charakter, gdyż:

- 1) pozostaje w bezpośrednim związku z celem ustawy, bowiem chodziło o przeprowadzenie spisu rolnego i przez to bardzo istotne były w/w dodatkowe kwalifikacje szczególne, których tylko powód nie posiadał;
- 2) waga interesu, dla którego zróżnicowanie zostało przyjęte pozostaje w ogromnej proporcji do tylko hipotetycznie naruszonych interesów powoda, bowiem chodziło o zapewnienie sprawnego przeprowadzenia spisu rolnego, a o naruszeniu interesów powoda trudno mówić skoro w pozwanej Gminie mogło być tylko dwóch rachmistrzów i takich powołano;
- 3) zróżnicowanie nie uwłacza innym wartościom.

Tym samym bezpodstawnym był zarzut powoda o jego dyskryminacji, a tym bardziej naruszenia jego dóbr osobistych tj. czci (skarżący bezpodstawnie wskazywał na cześć i godność osobistą, gdyż cześć to dobre imię i godność osobista).

Podkreślić tutaj należy, że oceny czy doszło do naruszenia tego dobra osobistego dokonuje się w oparciu o kryteria obiektywne, a nie na podstawie subiektywnych odczuć powoda. Istotne jest tutaj bowiem odczucie opinii publicznej, będącej wyrazem poglądów powszechnie przyjętych i akceptowanych przez społeczeństwo, a wzorców, które powinny stanowić docelowy punkt odniesienia dokonywanej oceny, dostarczają zapatrywania rozsądnie i uczciwie myślący ludzie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25.04.1989 r., I CK 143/89, OSP 1990, nr 9, poz. 330 i z dnia 11.03.1997 r., III CKN 33/97, OSNC 1997, z. 6 – 7, poz. 93).

Oceniając w kategoriach obiektywnych nie można stwierdzić, że doszło do dyskryminacji powoda.

Trzeba dodać, że konieczne jest też zachowanie należytych proporcji oraz umiaru i dlatego nie można nadużywać instrumentów prawnych właściwych ochronie dóbr osobistych dla przypadków drobnych, incydentalnych, dotyczących wyłącznie subiektywnych przeżyć samego powoda – jak w sprawie niniejszej – gdyż taki sposób postępowania prowadziłby do niedopuszczalnego deprecjonowania samego przedmiotu ochrony (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23.05.2002 r., IV CKN 1076/00, OSNC 2003, z. 9, poz. 121).

Sąd I instancji nie naruszył więc także art. 23, 24 i 448 kc.

Z tych też względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 358 kpc orzekł jak w sentencji.

Na podstawie art. 350 § 3 kpc Sąd Apelacyjny sprostował oznaczenie w sentencji zaskarżonego wyroku strony pozwanej, gdyż jest Gmina Miasta P..

3.11.2014 r.

ZG/ap